EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 2.12.2011
COM(2011) 849 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Inovācijas savienības attīstība 2011. gadā

1. INOVĀCIJAS NEPIECIEŠAMĪBA

Inovācijas savienība[1] — stratēģijas „Eiropa 2020" pamatiniciatīva — ir integrēta jaunrades stratēģija, kas veidota, pamatojoties uz 34 konkrētām saistībām. Šai stratēģijai, kuras pamatā ir plaša inovācijas koncepcija, kas ietver privāto, publisko un trešo[2] sektoru, mērķis ir nodrošināt inovatīvu ideju pārvēršanu jaunās precēs un pakalpojumos, kas radīs izaugsmi un darbavietas.

Pirmajā Inovācijas savienības gadā ekonomikas un finanšu krīze sasniedza jaunu fāzi. Atlabšana ir apdraudēta, un dažādās ekonomikas nozarēs sabiedrības uzticēšanās ir samazinājusies. Spiediens samazināt turpmākos ieguldījumus ekonomiskās izaugsmes avotos ir milzīgs.

Vienlaikus paātrinās ekonomiskā spēka pāreja no Rietumiem uz Austrumiem. Gan Inovācijas savienības progresa rādītāji, gan Inovācijas savienības Konkurētspējas ziņojums[3] uzsver faktu, ka pēdējo gadu laikā Eiropas pētniecības un inovācijās rezultāti ir samazinājušies, paplašinot jau tā ievērojamās atšķirības inovāciju jomā ar ASV un Japānu. Turklāt Ķīna, Indija un Brazīlija sākušas strauji panākt ES, pēdējo piecu gadu laikā katru gadu uzlabojot savu sniegumu par 7 %, 3 % un 1 % ātrāk nekā ES.

Šajā ziņojumā sniegti turpmāk izklāstītie argumenti un pierādījumi.

– Inovācijas ir labākais veids, kā palīdzēt nostādīt Eiropas ekonomiku atpakaļ uz ceļa un risināt sociālās problēmas pasaules ekonomikā; sasniegt Inovācijas savienības mērķus — un tā ir mūsu galvenā prasība attiecībā uz inovācijām — ir kļuvis vēl svarīgāk un steidzamāk nekā pagājušajā gadā.

– Inovācijas savienībai bija iespaidīgs sākums un spēcīgs Eiropas Parlamenta[4], Eiropadomes[5] un Konkurences padomes [6] atbalsts.

– Kopumā ir panākts liels progress, sākot īstenot Inovācijas savienības 34 apņemšanās. Pamatojoties uz vispusīgām debatēm ar ieinteresētajām personām, ir iesniegti tiesību aktu priekšlikumi saskaņā ar plānu un sākta un pārbaudīta izmēģinājuma projektu darbība[7].

---

1 Stratēģijas „Eiropa 2020" pamatiniciatīva „Inovācijas savienība", SEC(2010) 1161.

2 Trešais sektors attiecas uz dažādām organizācijām starp tirgu un valsti.

3 2010. gada Inovācijas savienības rezultātu pārskats, www.proinno-europe.eu, un Inovācijas savienības 2011. gada Konkurences ziņojums http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; kā arī katras dalībvalsts konkurētspējas analīze, kas atklāja, ka daudzām no tām būtu jāsāk inovācijas veicināšanas pasākumi: SEC(2011) 1187.

4 EP Rezolūcija Nr. 2010/2245 *INI*, 27.4.2011.

5 Secinājumi, 4.2.2011.

6 Konkurences padomes secinājumi, 26.11.2010.

7 Piemēram, sabiedriska apspriešana par ES pētniecības un inovācijas turpmāko finansēšanu, par Eiropas Pētniecības telpu, par publiskā iepirkuma politikas modernizēšanu u. c.

– Komisija ierosina palielināt ieguldījumus pētniecībā, inovācijā un izglītībā, lai atbalstītu ES darba programmu izaugsmes veicināšanai. Ar programmu „Apvārsnis 2020" ievieš lielu daļu Inovācijas savienības apņemšanos.

– Ir bijuši labi sasniegumi, ieviešot nosacījumus, kas nogludinās ceļu no idejas līdz tirgum. Komisija jau ir iesniegusi tiesību aktu priekšlikumus par vienotu patentaizsardzību un standartu noteikšanas procesa modernizēšanu.

– Komisijai ir uzticēts liels uzdevums ierosināt pasākumus, lai līdz 2014. gadam pabeigtu Eiropas Pētniecības telpas izveidi. Tika rīkota sabiedriskā apspriešana, lai līdz 2012. gada vidum sagatavotu priekšlikumu EPT satvaram, kas radītu ļoti efektīvu un integrētu pētniecības sistēmu Eiropā.

– Tāpēc nākamajā īstenošanas posmā izaicinājums būs panākt, lai visi dalībnieki uzņemtos kolektīvu atbildību par Inovācijas savienības rezultātiem, pieņemtu Komisijas iesniegtos priekšlikumus un stingru politisko apņemšanos pārvērstu rīcībā gan valsts, gan ES līmenī.

Šajā ziņojumā galvenā uzmanība ir pievērsta 2011. gada politikas pamatdarbībām. Pielikumā ir atrodams īss pārskats par pašreizējo stāvokli attiecībā uz visām 34 saistībām, kuras Inovācijas savienība ir apņēmusies īstenot, bet sīkāka informācija ir atrodama Inovācijas Savienības informācijas un izlūkošanas sistēmā (I3S), kas pieejama tīmekļa vietnē http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

Tā ir aplūkota saistībā ar citām stratēģijas „Eiropa 2020" pamatiniciatīvām, kuru mērķis ir nodrošināt gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un 2011. gada aprīlī pieņemto Vienotā tirgus aktu[8]. Tās visas ir savstarpēji saistītas un cita citu pastiprina.

2. IZAUGSMES UN DARBAVIETU NODROŠINĀŠANA INOVATĪVĀ CEĻĀ

2.1. Palielināt Eiropas izturību pret krīzi

ES politikas darba kārtību nosaka izaicinājumi, ar kuriem mēs sastopamies saistībā ar publisko finanšu ilgtspēju, ekonomikas nelīdzsvarotību un izaugsmi veicinošām reformām[9].

Rādītāji liecina, ka spēcīgas budžeta saistības attiecībā uz izglītību, pētniecību un inovāciju — pārdomāta fiskālā konsolidācija[10] — apvienojumā ar inovācijai labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi ir ļoti efektīvs veids, kā izraut Eiropu no krīzes.

Var novērot, ka tās dalībvalstis, kuras tradicionāli iegulda vairāk pētniecībā, izstrādē un izglītībā, nesenos ekonomikas satricinājumus pārcieta labāk (sk. 1. attēlu). Ieguldījumi pētniecībā, izstrādē un izglītībā palielina iespēju nogludināt krīzes negatīvo ietekmi, vienlaikus nodrošinot līdzekļus, lai straujāk atlabtu.

---

8 Paziņojums „Akts par vienoto tirgu. Divpadsmit mehānismi, kā veicināt izaugsmi un vairot uzticēšanos", COM(2011) 206 galīgā redakcija.

9 *José Manuel Barroso, State of the Union*, 2011. gada 28. septembris.

10 „Pārdomāta" fiskālā konsolidācija nozīmē aizsargāt un stiprināt ieguldījumus turpmākās izaugsmes avotiem, izdalot atsevišķi pētniecību, inovāciju un izglītību kā izaugsmei draudzīgus izdevumus.

Tomēr, lai īstenotu mērķi atjaunot izaugsmi un uzlabot Eiropas pilsoņu labklājību, ir nepieciešams apvienots politikas nostādņu kopumu, kas ietekmē vispārējos inovācijas un stabilas produktu tirgus darbības pamatnosacījumus. Turklāt rādītāji liecina, ka labāki pamatnosacījumi ir saistīti ar stabilāku atlabšanu (sk. 3. attēlu) un lielāku ekonomisko izaugsmi ilgtermiņā[11].

1. attēls. Ieguldījumi pētniecībā un izstrādē un ekonomikas atlabšana

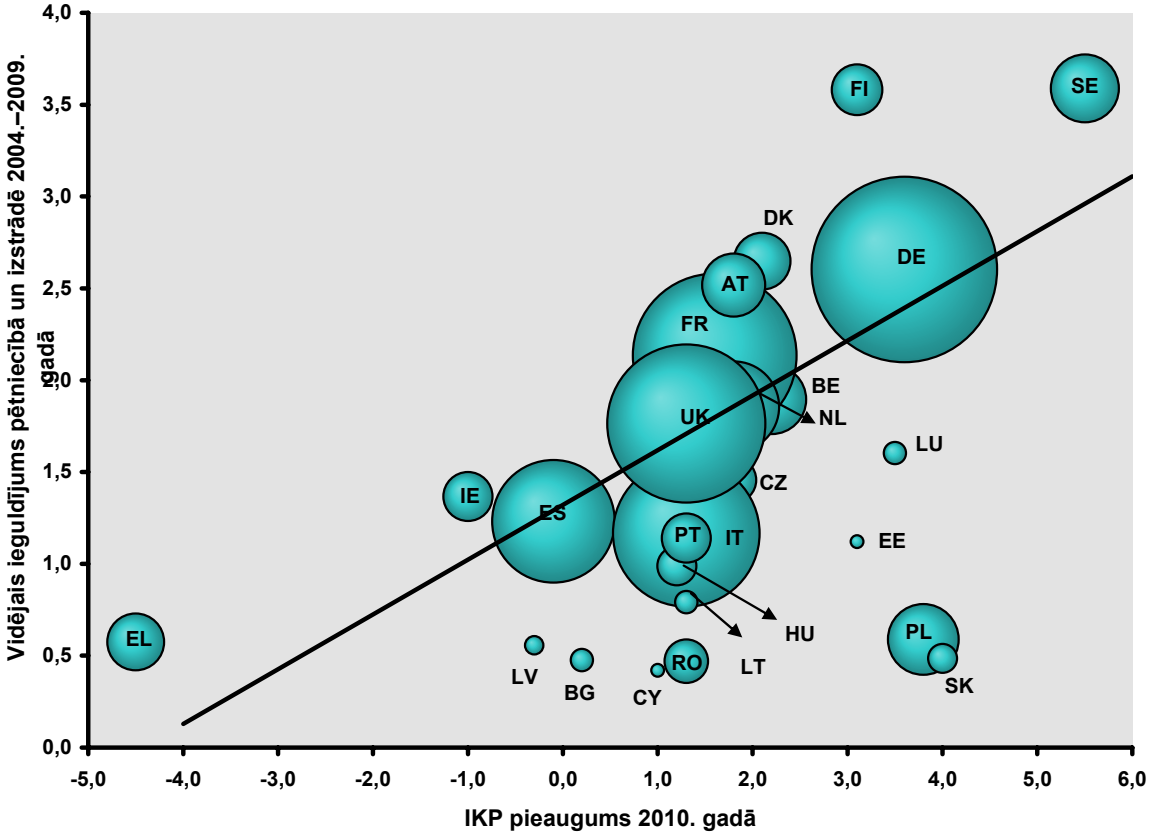

1. piezīme. Diagrammā nav redzama Malta un Slovēnija.

[11] Lineārās interpolācijas attēlos norāda uz korelāciju starp mainīgajiem. Statistiski nozīmīgi korelācijas koeficienti: 0,66 pētniecībai un izstrādei pret IKP un 0,39 uzņēmējdarbības videi. Burbuļa lielums atspoguļo ekonomikas lielumu (kā daļu no ES IKP). *Eurostat* dati ir ņemti no sadaļas „Zinātnes un tehnoloģiju rādītāji". Pamatnosacījumi izmērīti, izmantojot Pasaules Bankas datus ziņojumā „*Doing Business Report*". Izmantots 5 gadu vidējais ieguldījums, ko lieto kā aizstājēju iepriekšējo gadu ieguldījumiem, ņemot vērā pētniecības un izstrādes relatīvo attiecību (pret IKP). 1. un 2. attēls sniedz pierādījumus, pamatojoties uz korelāciju, bet nopietnākai cēloņsakarības novērtēšanai būtu vajadzīga dziļāka ekonometriskā analīze, pamatojoties uz vairākiem ekonomiskiem un institucionāliem faktoriem (piemēram, iedzīšanas efektu).

2. attēls. Uzņēmējdarbības vide un ekonomikas atlabšana

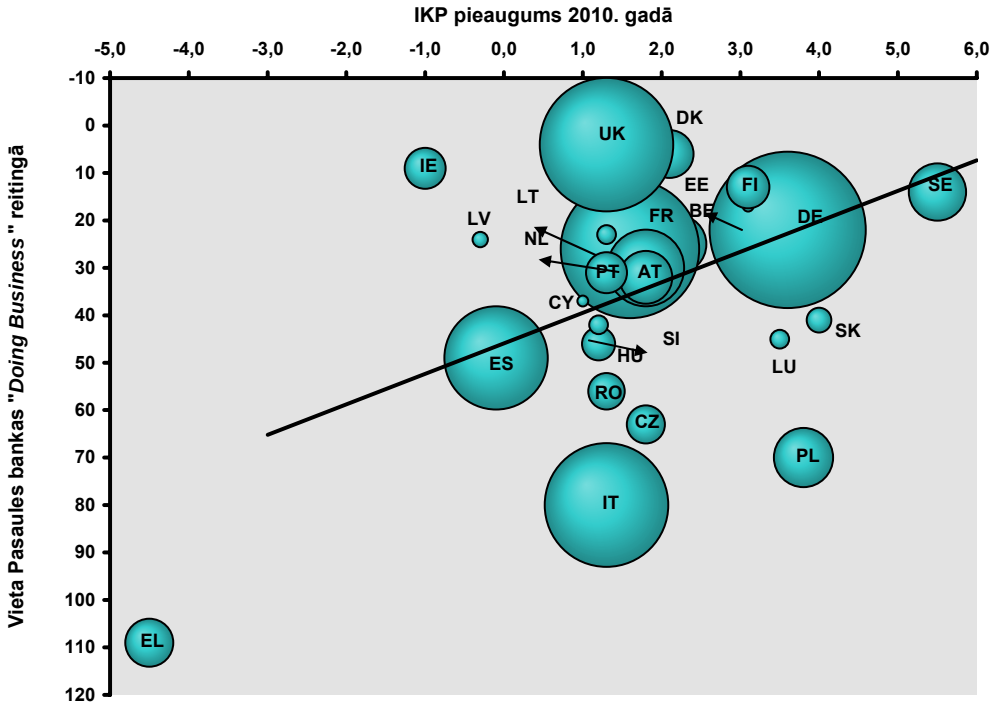

1. piezīme. Diagrammā nav redzama Bulgārija
Avoti: Pētniecības un inovācijas ĢD un Kopīgā pētniecības centra aprēķini, kuru pamatā ir Eurostat un Pasaules bankas reitinga dati

2.2. Valstu pētniecības un inovācijas sistēmas reformēšana

Dalībvalstīm lūdza veikt savu inovācijas sistēmu un politikas nostādņu pašnovērtējumu[12], kas jāiekļauj arī stratēģijā „Eiropa 2020".

Kopumā valstu reformu programmās ir iekļauti daudzi pasākumi, kas ir labs sākuma punkts inovācijas veicināšanai. Tomēr Komisija, izvērtējot politiskos norādījumus saskaņā ar pirmo Eiropas pusgadu, norādīja, ka valstu programmās bieži vien trūkst ambiciozu un konkrētu mērķu. Ir nepieciešami papildu centieni, lai sasniegtu ES izvirzīto 3 % pētniecības un izstrādes mērķi, un dalībvalstīm jādara vairāk, aizsargājot un nosakot par prioritāti izdevumus pētniecībai un izglītībai un pamatinfrastruktūrai, lai saglabātu turpmāko izaugsmi[13].

Dažas tendences varēja konstatēt izziņotajās reformās saistībā ar pētniecību un inovācijām (turpmāk minēti nedaudzi, neizsmeļoši piemēri).

(1) Lielākā daļa dalībvalstu vēl nav pabeigusi savu pārvaldes struktūru un stratēģisko norādījumu uzlabošanu attiecībā uz pētniecību un inovāciju, kas bieži notiek kopā ar šo abu politikas nozaru pakāpenisku integrāciju un mērķtiecīgāku valsts finansējuma

12 Inovācijas savienības apņemšanās 33. punkts.

13 Paziņojums „Pirmā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada noslēgums", COM(2011) 400 galīgā redakcija.

novirzīšanu izraudzītajām jomām. Tomēr šajā posmā tikai nedaudzas valstis par savu galveno prioritāti ir skaidri noteikušas sociālo problēmu risināšanu.

- Vācija ir atjauninājusi savu stratēģiju „*High Tech Strategy 2020*", lai nostiprinātu pieprasījumu pēc pētniecības un inovācijas, lielāku uzsvaru liekot uz sociālo problēmu risināšanu;

- Spānija ievēro vispusīgu pieeju savas pētniecības un inovācijas politikas reformēšanai, pieņemot jaunu Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju likumu un neseno Valsts inovāciju stratēģiju;

- Slovākija ir iecēlusi valdības augsto pārstāvi zināšanu ekonomikas jomā un izveidojusi divas aģentūras, kas īsteno pētniecības un inovācijas politikas pasākumus.

(2) Lielākā daļa dalībvalstu uzlabo pamatnosacījumus vai finansiālo atbalstu pētniecībai un inovācijai, nosakot nodokļu atvieglojumus pētniecībai un inovācijai un sniedzot dažādu atbalstu inovatīviem MVU, tostarp arī riska kapitālam. Arvien vairāk dalībvalstu pievērš uzmanību instrumentiem, ar kuriem var veicināt pieprasījumu pēc inovācijām, jo īpaši publiskā iepirkuma jomā[14]. Līdz šim tikai dažās valstis īsteno pieeju, kuras mērķis ir integrēt pieprasījuma un piedāvājuma veicināšanas instrumentus.

- Beļģija ir palielinājusi nodokļu kredītus pētniecībai un inovācijai un plāno radīt stimulus tādu jaunu, uz zinātni pamatotu uzņēmumu izveidei un attīstībai, kuri darbotos kā lielu uzņēmumu papildinājums vai pētniecības iestāžu blakusrezultāts.

- Dānija ir integrējusi pieprasījumu veicinošus aspektus savās publiskā un privātā sektora sadarbības atbalsta programmās. Tā ir izveidojusi uzņēmējdarbības inovācijas fondu, kas atbalsta uzņēmējdarbības iespējas videi draudzīgas izaugsmes un labklājības jomās.

- Polija ir ieviesusi mācību pasākumus, kas paredzēti 500 publisko iepirkumu rīkotājiem, 1500 MVU pārstāvjiem un 1000 uzņēmējdarbības starpniecības organizācijām, lai stiprinātu publiskā iepirkuma izmantošanu inovatīviem produktiem un pakalpojumiem.

Lai labāk izpētītu sinerģijas iespējas un saskaņotu riskus un resursus, būtu jāapsver koordinācija ar ES līmeņa iniciatīvām.

(3) Attiecībā uz pētniecībai un izstrādei piešķirto budžetu tikai nedaudzas dalībvalstis, tostarp Dānija, Francija, Vācija un Zviedrija, ir sākušas jaunas finansēšanas iniciatīvas, bet dažas citas, piemēram, Slovēnija, pētniecībai un inovācijai iezīmē būtisku daļu no struktūrfondiem. Šķiet, ka palielināt finansējumu pētniecībai un izstrādei ir apņēmušās tās valstis, kuras izskata visplašāko spektru dažādu izaugsmi

[14] Sīkāku informāciju par tendencēm inovācijas pieprasījuma veicināšanas politikā Eiropā skatīt nesen publicētajā ziņojumā http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011.

veicinošu pasākumus saskaņā ar Inovācijas savienības darbības jomām un kurām jau ir labi rezultāti inovācijas jomā vai kuras vēlas tādus sasniegt nākotnē.

- Francija periodā no 2009. līdz 2014. gadam iegulda papildu 21,9 miljardus eiro augstākajā izglītībā un pētniecībā („*Investissements d'Avenir*" iniciatīva).

- Vācija ir apņēmusies 2010.–2013. gadā par 12 miljardiem eiro palielināt publiskā sektora budžetu pētniecībai un izglītībai.

- Slovēnija palielina pētniecības un izstrādes budžetu, piešķirot pētniecībai, izstrādei un inovācijai struktūrfondu līdzekļus.

Nesen veiktais apsekojums[15] par publiskā sektora izdevumiem pētniecības un izstrādes jomā parāda, ka ambiciozas politiskās saistības attiecībā uz pētniecības un izstrādes izdevumiem ir uzņēmušies tādi pieticīgi inovatori kā Rumānija, Bulgārija un Latvija un viduvēji inovatori kā Ungārija, Polija un Slovākija. Turpretī lielākā daļa inovācijas sekotāju[16] un mērenie inovatori[17] nesen ir sākuši vai plāno sākt samazināt savus pasākumus.

Pastāv reāls risks paplašināt atšķirības inovācijas jomā starp dalībvalstīm. Ir svarīgi, lai pieticīgie inovatori turpinātu īstenot savas nesenās pozitīvās saistības un vidējā līmeņa inovatori vēl vairāk nesamazinātu publiskā sektora ieguldījumus pētniecībā un attīstībā un sāktu plānot, kā atgūt zaudēto tempu. Tikai šādi Eiropa var īstenot savus ambiciozos mērķus pētniecības un inovācijas jomā.

2.3. Lielāks un labāks ES finansējums pētniecībai un inovācijai

Inovācijas savienība cenšas nodrošināt pastāvošajām problēmām atbilstošu, racionalizētu un vienkāršotu finansējumu ES pētniecībai un inovācijai. Savā priekšlikumā „Budžets Eiropai 2020"[18] Komisija paredz būtisku nākotnes budžeta pārorientāciju pētniecībai un inovācijai, apvienojot esošās pētniecības un inovācijas programmas vienotā, stratēģiskā programmā — „Apvārsnis 2020" — ar mērķi finansēt visu inovācijas ciklu[19]. Daudzas Inovācijas savienības apņemšanās ir izpildītas ar programmas „Apvārsnis 2020" palīdzību, jo īpaši šādas: vairāk koncentrēties uz sabiedrības uzdevumu risināšanu, īstenot pastiprinātu pieeju MVU un sniegt lielāku atbalstu inovācijas ieviešanai tirgū, tostarp, izmantojot iepirkumus, nosakot standartus un finansējot aizdevumus un pašu kapitālu[20]. Vairākus vienkāršošanas pasākumus pašreizējai pamatprogrammai (*FP7*) ieviesa jau 2011. gada sākumā, un programma „Apvārsnis 2020" to vienkāršos vēl vairāk.

Turklāt pastāvošajā ES finansējumā pētniecībai un inovācijai ir jau pievērsta uzmanība Inovācijas savienības prioritātēm. Komisija izmēģina jaunas pieejas, paturot prātā programmu „Apvārsnis 2020", lai iegūtu pieredzi un sekmētu rezultātu

---

15 Eiropas Pētniecības telpas jautājumu komitejas (*ERAC*) 2011. gada aptauja par ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā un ES dalībvalstu un asociēto valstu politiskajiem pasākumiem.

16 Austrija, Igaunija, Īrija, Luksemburga, Nīderlande, Slovēnija un Apvienotā Karaliste.

17 Grieķija, Itālija, Portugāle un Spānija.

18 COM(2011) 500 un SEC(2011) 867 un 868, 29.6.2011.

19 Inovācijas savienības apņemšanās 6. un 7. punkts.

20 Galvenokārt Inovācijas savienības apņemšanās 6. un 7. punkts, bet arī 10., 16., 17., 20. un 27. punkts.

gūšanu. Šajā gadījumā, piemēram, jauns MVU paredzēts instruments[21], kas novērstu finansējuma atšķirības sākumposmā augsta riska pētniecībai un inovācijai, veicinātu inovācijas attīstību un palielinātu pētniecības un izstrādes rezultātu izmantošanu. Marijas Kirī vārdā nosauktajā rūpniecības un augstskolu partnerībā un sadarbības ceļos, kam ir skaidrs mērķis radīt tiltu starp akadēmisko pasauli un uzņēmumiem, 50 % uzņēmumu, kas piedalās projektos, ir MVU. Cits piemērs ir atbalsts inovatīvu produktu un pakalpojumu pirmskomercializācijas posma un publiskajos iepirkumos. Tādēļ 2012. un 2013. gadā notiks būtiska eksperimentēšana un pasākumu pilnveidošana.

Arī kohēzijas politikā pēc 2013. gada pastiprināti pievērsīs uzmanību pētniecībai un inovācijai. 2011. gada 6. oktobrī pieņēma ar to saistīto Komisijas tiesību aktu paketi. Viena no galvenajām priekšlikumu iezīmēm ir lielāka nosacītība ES kohēzijas politikas fondu izmantošanā. Atbalsts būs atkarīgs no valsts vai reģionālās stratēģijas pārdomātai specializācijai, kas atbilst labi funkcionējošu valsts un reģionālo pētniecības un inovācijas sistēmu pazīmēm[22]. Turklāt reģioniem vismaz daļa no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem jāpiešķir trim ieguldījumu prioritātēm attiecībā uz pētniecību un inovāciju, MVU un ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Parasti kopējam minimālajam piešķīrumam šīm trim prioritātēm valstu līmenī jābūt vismaz 80 % attīstītajos reģionos un pārejas ekonomikas reģionos un vismaz 50 % mazāk attīstītajos reģionos[23].

2.4. Darbs partnerībā, lai risinātu sabiedrības problēmas

Lai pārvarētu pasākumu sadrumstalotību un pārmaiņu lēno tempu, Inovācijas savienība paziņoja par Eiropas inovācijas partnerībām (EIP)[24], mobilizējot dalībniekus visā inovāciju ciklā un visās nozarēs ap galveno mērķi — paātrināt inovatīvus risinājumus sabiedrības problēmu risināšanai.

2011. gadā šo koncepciju izmēģināja, izveidojot Eiropas inovācijas partnerību aktīvām un veselīgām vecumdienām (AVV). Partnerības mērķis ir līdz 2020. gadam Eiropā par diviem gadiem palielināt veselīgas dzīves gadu vidējo skaitu, nodrošinot Eiropai trīskāršu ieguvumu:

– uzlabot Eiropas pilsoņu veselības stāvokli un dzīves kvalitāti, īpašu uzmanību pievēršot vecāka gadagājuma cilvēkiem,

– atbalstīt veselības un sociālās aprūpes sistēmu ilgtspējību un efektivitāti ilgtermiņā un

– veicināt ES rūpniecības konkurētspēju, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, nodrošinot pamatus izaugsmei un paplašinot jaunus tirgus.

---

21 2011. gada februārī Eiropadome lūdza Komisiju izpētīt *SBIR* (Mazo uzņēmumu inovatīvas pētniecības shēmai) līdzīgas shēmas iespējamību.

22 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, COM(2011) 615.

23 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu un mērķi „Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai", COM(2011) 614.

24 Inovācijas savienības apņemšanās 29. punkts

Gan Padome[25] , gan Parlaments[26] ir atzinīgi novērtējuši EIP mērķus un atbalsta izmēģinājuma projekta sākšanu, lai pārbaudītu koncepciju un novērtētu, kā to vislabāk īstenot. Pirmais AVV pārvaldības un procesu novērtējums[27] liecina, ka šā izmēģinājuma projekta sagatavošanas posmā ir ļoti veiksmīgi mobilizētas ieinteresētās personas. Turklāt tajā izskaidrots, kā EIP var pastiprināt saskaņotību starp mūsu pētniecības un inovācijas prioritātēm un kā ar tās palīdzību var koncentrēt, racionalizēt un vienkāršot mūsu darbības, vienlaikus norādot veicamos pasākumus, lai novērstu atšķirības un paātrinātu inovatīvu produktu ieviešanu tirgū. Tajā arī precizēts, ka EIP nedz aizstāj vai aizvieto citas esošās iniciatīvas vai instrumentus, nedz arī aizstāj spēkā esošos institucionālos lēmumu pieņemšanas mehānismus.

AVV stratēģiskās īstenošanas plānu (SĪP) izdeva 2011. gada novembrī. Plānā ir izklāstītas vairākas prioritārās jomas, kā arī galvenie pasākumi, kas jāīsteno nekavējoties. Sagatavošanas stadijā ir arī citas EIP — „Izejvielas" drošai un ilgtspējīgai apgādei, „Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspējība" konkurētspējīgas un ilgtspējīgas lauksaimniecības veicināšanai, „Ūdens efektivitāte" Eiropas pilsoņu, rūpniecības un lauksaimniecības vajadzību nodrošināšanai saistībā ar šo svarīgo resursu un „Gudrās pilsētas" galveno enerģētikas problēmu risināšanai.

2.5. Sociālās un teritoriālās kohēzijas maksimāla palielināšana

Lai nodrošinātu visu reģionu iesaistīšanos un novērstu „inovācijas plaisu", Inovācijas savienība ierosina labāk izmantot struktūrfondus pētniecībai un inovācijai, kā arī veikt izmēģinājuma darbības attiecībā uz inovāciju sociālajā un publiskajā sektorā, vienlaikus iekļaujot sociālās inovācijas ES finansējuma programmās[28].

2011. gada jūnijā Komisija sāka „pārdomātas specializācijas forumu"[29], apvienojot zināšanas no akadēmiskajām mācību iestādēm, pētniecības centriem, reģionālajām iestādēm, uzņēmumiem un Komisijas dienestiem[30], lai atvieglotu pārdomātas specializācijas stratēģiju izstrādi un īstenošanu gan valstu, gan reģionālajā līmenī. Tiks stiprināta mijiedarbība starp programmu „Apvārsnis 2020" un kohēzijas fonda līdzekļiem, izmantojot arī papildu pasākumus saskaņā ar programmu „Apvārsnis 2020", kuras mērķis ir paplašināt līdzdalību, atbalstīt sadarbības tīklu veidošanu, politikas apguvi un konsultācijas.

2011. gada martā Komisija sāka sociālo inovāciju Eiropas iniciatīvu[31] ar mērķi atbalstīt sociālos inovatorus jaunu preču un pakalpojumu radīšanā un jaunu darba metožu izstrādē, kas rada sociālu vērtību un labvēlīgi ietekmē organizācijas un klientus. Šī iniciatīva palīdz arī atrast finansējumu un zinātību (*know-how*), lai sociālo inovāciju no idejas paceltu projekta līmenī un pat jaunas uzņēmējdarbības

---

25 Eiropadomes secinājumi, 4.2.2011. Konkurences padomes secinājumi, 26.10.2010. un 9.3.2011.

26 Eiropas Parlamenta Rezolūcija, 11.11.2010., un ziņojums, 11.5.2011.

27 Komisijas darba dokuments „Izmēģinājuma projekts „Eiropas inovācijas partnerība aktīvām un veselīgām vecumdienām (AVV)". Pirmā pārvaldības pieredze un procesi", SEC(2011) 1028.

28 Inovāciju savienības apņemšanās 24., 25., 26. un 27. punkts

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm.

30 Piemēri ietver Reģionālo inovācijas uzraudzības centru (http://www.rim-europa.eu/) un Eiropas klasteru novērošanas centru (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 www.socialinnovationeurope.eu

līmenī. Sociālā inovācija ir arī viens no instrumentiem, kas ir izmantots Paziņojumā par sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvu, ko Komisija pieņēma 2011. gada 25. oktobrī[32]. Šajā iniciatīvā ir izklāstītas 11 darbības, lai atbalstītu sociālās uzņēmējdarbības izaugsmi un uzņēmējdarbību Eiropā, piemēram, finansēšana, tiesisko regulējumu pielāgošana, marķēšana (un tāpēc informētība un pamanāmība) un publiskie iepirkumi. ES jau finansē ievērojamus pētniecības pasākumus sociālās inovācijas jomā ar FP7 starpniecību, un sociālām inovācijām būs būtiska nozīme, lai risinātu sociālās problēmas, kas norādītas programmā „Apvārsnis 2020".

Lai attīstītu labāku izpratni par inovāciju publiskajā sektorā, Komisija gatavo pirmos Eiropas publiskā sektora inovācijas rezultātu pārskatus, kas būs pieejami 2012. gadā. Publiskajam sektoram ir jāietver inovācija un jārāda piemērs. Valdībām ir aktīvi jāiesaistās inovācijas un uzņēmējdarbības virzīšanā, lai nodrošinātu vairāk un labākus pakalpojumus un infrastruktūru gan saviem pilsoņiem, gan uzņēmumiem, vienlaikus palielinot izmaksu efektivitāti. Lai sasniegtu šo mērķi, publiskajam sektoram ir ne tikai jāatbalsta pētniecība un izstrāde, bet arī jāspēj izmantot savu pirktspēju, lai vairotu pieprasījumu pēc inovatīviem produktiem. Ir daudz un dažādas Eiropas idejas un labi piemēri visos pārvaldes līmeņos.

Vēl nav notikusi apspriešanās ar sociālajiem partneriem, lai pārbaudītu, kā uz zināšanām pamatota ekonomika var izplatīties visos profesionālajos līmeņos un visās nozarēs[33].

3. EIROPAS ZINĀŠANU BĀZES STIPRINĀŠANA UN FRAGMENTĀCIJAS MAZINĀŠANA

3.1. Iegūt Eiropai izcilākos talantus

Lai nodrošinātu Eiropu ar augsti kvalificētiem darbiniekiem, Inovācijas savienība piedāvā pētniekiem pievilcīgākas karjeras iespējas un novērš šķēršļus pētnieku mobilitātei starp dažādām nozarēm un valstīm. Ir paredzams, ka laikposmā līdz 2020. gadam Eiropā pieprasījums pēc augsti kvalificētiem cilvēkiem pieaugs gandrīz par 16 miljoniem[34].

Sākumpunkts ir izglītības un mācību sistēmas. 2011. gada septembrī[35] Komisija iesniedza reformu stratēģiju augstākās izglītības modernizēšanai, tostarp ierosinot palielināt absolventu skaitu, uzlabot mācīšanas kvalitāti un pielāgot mācību programmu un izglītības pieeju plašāka mēroga ekonomikas mainīgajām vajadzībām, mācīt vairāk pētnieku un uzlabot saikni starp pētniecību, izglītību un inovāciju.

Pētnieki ir zināšanu ekonomikas pamatā. ES nepieciešams aptuveni viens miljons jaunu darbavietu pētniecībā, lai sasniegtu 3 % pētniecības un izstrādes intensitātes mērķi, galvenokārt privātajā sektorā. Dalībvalstīm ir lūgts izstrādāt valsts stratēģiju, lai mācītu pietiekami daudz pētnieku un tādējādi sasniegtu savas valsts pētniecības

---

32 Komisijas Paziņojums par sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvu, SEC(2011) 1278.

33 Inovācijas savienības apņemšanās 28. punkts.

34 Komisijas darba dokuments par jaunākajiem notikumiem Eiropas augstākās izglītības sistēmās, SEC(2011) 1063, 30. lpp.

35 Komisijas paziņojums par Eiropas augstākās izglītības sistēmu modernizācijas programmu, COM(2011) 567.

un izstrādes mērķus un veicinātu pievilcīgus darba nosacījumus[36]. Komisija rūpīgi uzraudzīs attīstību un pirmo progresa novērtējumu veiks 2012. gadā pavasarī.

Cenšoties padarīt ES pievilcīgāku talantiem no trešām valstīm, Komisija 2012. gadā sagatavos uzraudzības ziņojumu par „Zinātniskās vīzas" direktīvas piemērošanu[37]. Jaunākajā pētījumā ir norādīts, ka ir ievērojami palielinājies saskaņā ar šo direktīvu izsniegto atļauju skaits: no 239 atļaujām 2007. gadā līdz 3713 atļaujām 2010 gadā. Tomēr kopējais pieaugums joprojām ir salīdzinoši neliels un koncentrējas tikai sešās dalībvalstīs.

Lai palīdzētu studentiem un pētniekiem veikt apzinātu studiju vai darba izvēli, iestādēm noteikt un attīstīt savas stiprās puses un atbalstītu politikas veidotāju centienus izstrādāt efektīvas izglītības, pētniecības un inovācijas stratēģijas, Komisija 2012. gadā piedāvās izveidot lietotāju iniciētu daudzdimensionālu akadēmisko mācību iestāžu reitingu[38] un pārredzamu informēšanas instrumentu, kura pirmie rezultāti gaidāmi 2013. gadā.

Ar mērķi apvienot uzņēmējus un akadēmiskās aprindas, tādējādi izlīdzinot inovāciju prasmju atšķirības, Komisija 2011. gadā sāka „zināšanu apvienību" izmēģinājuma projektu[39]. No 94 saņemtajiem priekšlikumiem trīs izvēlēto projektu mērķis bija izstrādāt jaunas mācību programmas un kursus, attīstīt inovatīvus veidus izglītības un zināšanu nodrošināšanai un palīdzēt modernizēt akadēmiskās mācību iestādes, virzoties uz spēcīgāku starpnozaru uzņēmumu partnerību. Šie izmēģinājuma projekti sniegs noderīgu ieskatu programmā „*Erasmus* visiem", kas tiks īstenota pēc 2013. gada.

3.2. Attīstīt Eiropas Pētniecības telpu

Ir ārkārtīgi svarīgi panākt labi funkcionējošu Eiropas Pētniecības telpu (EPT), kurā zinātnieki, eksaktās zināšanas un tehnoloģijas var brīvi pārvietoties[40]. Nepietiekama sadarbība un koordinācija kopā ar dažādām sistēmiskām kļūdām būtiski pasliktina darbības rezultātus visā Eiropas pētniecības sistēmā. Turklāt, palielinot sadarbību un koordināciju, EPT veicinās konkurenci, tādējādi sekmējot izcilību.

Pēc Eiropadomes 2011. gada 4. februāra secinājumiem dalībvalstis ir skaidri apņēmušās līdz 2014. gadam pabeigt EPT izveidi. Tiek organizētas apspriešanās ar ieinteresētajām personām, lai 2012. gadā varētu ierosināt EPT satvaru un atbalstīt pasākumus mobilitātes šķēršļu novēršanai un pārrobežu sadarbībai[41]. Vispārējais EPT satvara mērķis ir uzlabot saskaņotību un saderību starp visu dalībvalstu un ES pētniecības politikas nostādnēm, programmām un darbībām.

Tēmas, kas jāņem vērā, izstrādājot satvaru, ietver tādus tematus kā doktorantūras mācību kvalitāte, pētnieku mobilitāte, pētniecības organizāciju darbība starptautiskā mērogā, informācijas izplatīšana, pētniecības rezultātu izmantošana un nodošana,

---

36 Inovācijas savienības apņemšanās 1. punkts.
37 Inovācijas savienības apņemšanās 30. punkts.
38 Inovācijas savienības apņemšanās 2. punkts.
39 Turpat.
40 Inovācijas savienības apņemšanās 4. punkts.
41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm.

pētniecības infrastruktūras un starptautisko sadarbības stratēģiju un darbību konsekvence[42].

Vairākas ES iniciatīvas un instrumenti ir izveidoti tā, lai risinātu jautājumus, kas ir būtiski pētnieku karjeras iespēju un mobilitātes uzlabošanai.

(a) Lai nodrošinātu, ka vairāk doktorantu ir labāk mācīti un ieguvuši labākas prasmes, lai daudz vieglāk strādātu visās valstīs, nodarbinātības nozarēs un disciplīnās, Komisija ir ierosinājusi inovatīvu doktorantūras programmu principus Eiropā[43]. Šie principi ir atsauču materiāls, kura pamatā ir paraugprakse[44]. Tie ir kā vadlīnijas Eiropas un valstu pētnieku mācību finansēšanai, tomēr vienlaikus tiek saglabāta iestāžu un doktorantūras kandidātu darbības elastība un autonomija. Lai uzlabotu doktorantūras mācību kvalitāti Eiropā, Komisija saskaņā ar Marijas Kirī vārdā nosauktajām darbībām ir izveidojusi šādas divas jaunas doktorantūras iniciatīvas, kas tieši piedāvā inovatīvus studiju plānus doktorantūras programmām: Eiropas ražošanas ievirzes doktorantūras un Inovatīvas doktorantūras programmas.

(b) Lai uzlabotu karjeras struktūru salīdzināmību visās nodarbinātības nozarēs un valstīs un veicinātu mobilitāti starp akadēmisko vidi, ražotājiem un citām nodarbinātības jomām, Komisija veicina Eiropas Pētnieku karjeras sistēmas izveidi. Tā ir atsauces punkts pētniekiem un darba devējiem, identificējot pētniekam vajadzīgās kompetences četrās dažādās profesionālās karjeras stadijās[45]. Lai izplatītu vislabāko praksi pētnieku mācību un karjeras izstrādes jomā, Marijas Kirī vārdā nosauktais līdzfinansēšanas mehānisms līdz šim ir atbalstījis 81 programmu reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī. Pirmie rezultāti parāda kvalitātes līmeņa paaugstināšanos pētnieku karjeras, atalgojuma un nodarbinātības nosacījumos.

(c) Lai palielinātu pētnieka profesijas pievilcību un veicinātu mobilitāti, Komisija sniedz norādījumus augstākajām mācību iestādēm un citiem darba devējiem, kas vēlas izveidot papildu Eiropas pensiju fondu pētniekiem. Šāds fonds var palielināt darba mobilitāti, atvieglojot pētniekiem iespējas ņemt savu papildu pensijas kapitālu līdzi, kad viņi sāk jaunu darbu citā valstī. Ieinteresētajiem darba devējiem būtu 2012. gadā jāspēj izveidot konsorciju, kas ar fondu līdzekļiem sāks darboties 2013. gadā.

(d) Lai nodrošinātu, ka pētnieka darbā pieņemšanas procedūras ir atvērtākās un pārredzamākas, Komisijas dienesti vispirms ir izstrādājuši kopīgu stratēģiju[46], cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, lai veicinātu pētnieku darba piedāvājumu publicēšanu EURAXESS darbavietu portālā[47]. Dalībvalstīm ir jāpastiprina

---

42 Sk. dokumentu, kas pievienots sabiedriskajai apspriešanai par EPT satvaru, http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf.

43 Sk. COM(2011) 567.

44 Tie atspoguļo Zalcburgas principus, labu praksi dalībvalstīs un Marijas Kirī vārdā nosauktās darbības.

45 R1) Pirmās stadijas pētnieks, R2) Atpazīstams pētnieks, R3) Vispāratzīts pētnieks un R4) Vadošais pētnieks.

46 Nodarbinātības stratēģiju 2010. gada novembrī apstiprināja EPT koordinācijas grupa, kas atbildīga par cilvēkresursiem un mobilitāti.

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index.

centieni nodrošināt, lai par visām valsts finansētajām pētnieku vakancēm tiktu atklāti izziņots tiešsaistē un lai iestādes piemērotu atklātas darbā pieņemšanas procedūras.

Izcilai pētniecībai un inovācijai ir nepieciešama pasaules līmeņa pētniecības infrastruktūra. Inovācijas savienībai ir mērķis līdz 2015. gadam pabeigt vai ieviest 60 % no prioritārajām Eiropas pētniecības infrastruktūrām, ko noteikusi Eiropas stratēģiskā foruma pētniecības infrastruktūra (*ESFRI*)[48]. No 48 prioritārajiem projektiem 10 ir ieviešanas posmā un vēl 16 tuvojas īstenošanas posmam, t. i., līdz 2012. gadam būs sasniegti 54 % no mērķa.

Pētniecības pamatprogramma atbalsta sagatavošanās posmu visiem *ESFRI* projektiem, kā arī daudz ierobežotākā apmērā — to īstenošanas posmu. Struktūrfondus mobilizē, lai pabeigtu prioritāro pētniecības infrastruktūru izveides posmu. Piemēram, 236 miljoni eiro no struktūrfondiem tiek izmantoti, lai uzbūvētu *Extreme Light Source (ELI) Beamlines* telpas, kas atrodas Čehijas Republikā. Komisija arī konsultē Rumāniju un Ungāriju, kā mobilizēt struktūrfondus citām *ELI* daļām šajās divās valstīs.

ESFRI pētniecības infrastruktūras ir lielisks piemērs, kā ES un tās dalībvalstis strādā kopā un apvieno resursus Eiropas kopējās intereses projektiem.

Turklāt Komisija, izmantojot kā juridisku pamatu Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijus (*ERIC*), palīdz dalībvalstīm izveidot Eiropas mēroga pētniecības infrastruktūras. Pirmo *ERIC* statusu piešķīra 2011. gada martā Veselības, novecošanas un pensionēšanās apsekojumam Eiropā (*SHARE*), kas ļaus labāk izprast novecošanās ietekmi uz Eiropas valstu sabiedrībām.

3.3. Eiropas Inovācijas un tehnoloģijas institūta kā Eiropas inovācijas pārvaldības parauga darbības veicināšana

Lai labāk integrētu inovāciju ciklu, Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (EIT) apvieno augstākās izglītības iestādes, pētniecības organizācijas un uzņēmumus jauna veida partnerībās – zināšanu un inovāciju kopienās (ZIK) —, kuras darbojas ilgtspējīgas enerģijas (ZIK *InnoEnergy*), klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanas (*Climate*-ZIK) un nākotnes informācijas un komunikāciju sabiedrības (*EIT IKT Labs*) nozarēs.

Pirmie rezultāti jau ir redzami saistībā ar uzņēmējdarbības izveidi (pieci jaunizveidoti uzņēmumi kopš 2011. gada janvāra) un pirmais EIT atbalstītais maģistra studiju kurss ar 155 studentiem, ko organizēja ZIK *InnoEnergy*. Līdz 2011. gada beigām Komisija pieņems EIT stratēģisko inovāciju plānu[49]. Tā koncentrēsies uz trīs pašreizējo ZIK konsolidēšanu un pakāpeniski izveidos jaunas, kas risinās galvenās sociālās problēmas saskaņā ar programmas „Apvārsnis 2020" mērķiem.

---

48 Inovācijas savienības apņemšanās 5. punkts.

49 Inovācijas savienības apņemšanās 9. punkts

4. LABU IDEJU VIRZĪŠANA TIRGŪ

Uzņēmēji ir inovācijas kodols, jo noskaidro tirgus iespējas un izstrādā idejas inovatīviem risinājumiem, lai izmantot šīs iespējas. Tomēr Eiropas uzņēmēji saskaras ar dažādiem šķēršļiem un nelabvēlīgiem pamatnosacījumiem, lai savas idejas virzītu tirgū. Inovācijas savienība ir veidota tā, lai sistemātiski likvidētu šos šķēršļus un izveidotu vienotu tirgu inovatīviem produktiem.

Eiropai ir nepieciešama līdzsvarotāka pieprasījuma un piedāvājuma politikas kombinācija[50] ar ātrāku un modernāku standartu noteikšanu, lētākiem patentiem, vairāk inovatīvu produktu un pakalpojumu publiskajiem iepirkumiem, labāku piekļuvi kapitālam un īstu Eiropas zināšanu tirgu.

Tās ir bijušas 2011. gada Komisijas darbības prioritātes, un Komisijas pieņemtie priekšlikumi par vienotu patentaizsardzību un standartu noteikšanu ir ļāvuši jau sasniegt nozīmīgu progresu. Divi apņemšanās punkti šajā jomā atpaliek no grafika: regulējuma skrīnings galvenajās jomās, sākot ar ekoinovāciju un ekoinovāciju rīcības plānu[51], kurus prezentēs 2011. gada decembrī.

4.1. Finansējuma pieejamības uzlabošana

Piemērotu ieguldītāju atrašana, jo īpaši jauniem uzņēmumiem, kas izmanto zināšanas, ir svarīgs solis ceļā uz stratēģisku biznesa paplašināšanu. Ieguldītāji bieži ir valsts iestādes, kas samazina ar inovāciju saistītos riskus, veidojot atbalsta shēmas, vai privāti riska kapitālisti, kas nodrošina starta kapitālu uzņēmumiem, ieguldot naudu apmaiņā pret pašu kapitālu.

Mērot riska kapitāla ieguldījumus attiecībā pret IKP, ASV to apjoms ir četras reizes augstāks nekā ES. Turklāt Eiropas ieguldījumi uzņēmumos var būt pārāk mazi, jo Eiropas riska kapitāla fondi iegulda divreiz lielākā skaitā uzņēmumu nekā riska kapitāla fondi ASV[52]. Komisija līdz gada beigām ir paredzējusi iesniegt iniciatīvu par jauna Eiropas riska kapitāla režīma izveidošanu, kas ļaus riska kapitāla fondiem piesaistīt kapitālu visās 27 dalībvalstīs, izmantojot vienotu reģistrāciju[53]. Komisija arī centīsies novērst jebkādu nodokļu režīmu, kas kavē starptautiskus riska kapitāla ieguldījumus, un samazināt administratīvo slogu. Tā būs daļa no plašāka Komisijas rīcības plāna, lai uzlabotu MVU piekļuvi finansējumam.

Turklāt Komisija ekspertu grupas vadītāja pienākumu pildīšanai ir norīkojusi Lielbritānijas Biznesa eņģeļu asociācijas priekšsēdētāju. Ekspertu grupas uzdevums ir formulēt ieteikumus, kā inovatīviem uzņēmumiem atrast piemērotus starptautiskos ieguldītājus[54]. Viņu secinājumus iesniegs 2012. gada laikā.

---

50 Pirmtirgus iniciatīvu Eiropai sk. tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm.

51 Inovācijas savienības apņemšanās 15. un 18. punkts.

52 *Kelly R.* (2011): '*The performance and prospects of European Venture capital, European Investment Fund'; Working Paper 2011/9, EIF Research & Market Analysis*

53 Inovācijas savienības apņemšanās 11. punkts.

54 Inovācijas savienības apņemšanās 12. punkts.

Pašreizējais Riska dalīšanas finanšu mehānisms (*RSFF*)[55] un Konkurētspējas un inovāciju programmas (2007.–2013. gadam) finanšu instrumenti ir piesaistījuši ievērojamu palielinājumu privātam finansējumam un tos paplašinās programmā „Apvārsnis 2020" un Komercdarbības konkurētspējas un MVU programmā 2014.–-2020. gadam[56].

Saskaņā ar Komisijas vispārējo mērķi „mazāks un labāks" valsts atbalsts, valsts atbalsts sarūk attiecībā pret IKP, bet valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai turpina vienmērīgi pieaugt un tagad veido gandrīz 1/10 daļu no publiskā sektora izdevumiem šajā jomā. Augustā Komisija izvērtēja, kā darbojas sistēma, kas kontrolē valsts atbalstu šajā jomā[57]. Nākamais solis ir plaša apspriešana, lai palīdzētu 2013. gadā sagatavot pārskatu par pašreizējām pamatnostādnēm.

4.2. Intelektuālā īpašuma vērtību aizsardzība un uzlabošana un jaunrades veicināšana

Ņemot vērā patentēšanas izmaksas un sarežģītību Eiropā, viens no Inovācijas savienības mērķiem ir pirmā ES patenta iesniegšana 2014. gadā[58], un būtu jāveicina intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu (IĪT) inovatīvos produktos un pakalpojumos[59]. Tiecoties uz stratēģisku un līdzsvarotu pieeju politikas nostādnēm, kas ietekmē intelektuālā īpašuma aktīvus, Komisija 2011. gada maijā pieņēma pamatnostādnes, lai izveidotu vienotu intelektuālā īpašuma tirgu[60].

Pēc tam, kad dalībvalstis nespēja vienoties par ES patentu, Komisija 2011. gada martā sagatavoja tiesību aktu paketes priekšlikumu par vienotu patentaizsardzību mazākā teritoriālajā zonā[61]. To sagatavoja kā atbildi uz lūgumu, ko izteica 25 dalībvalstis, kuras bija izvēlējušās strādāt kopā, veidojot ciešāku sadarbību, lai izietu no vairāku gadu desmitu garumā pastāvējušā politiskā strupceļa un izveidotu vienotu patentu. Ierosinātā tiesību aktu pakete dos labumu visiem Eiropas uzņēmumiem, samazinot patentēšanas izmaksas Eiropā pat par 80 %. Lai gan patentaizsardzības izmaksas (ieskaitot tulkošanu), kas aptver visu Eiropas Savienību, pašlaik var sasniegt pat 32 000 eiro, tās pēc pārejas perioda samazinātos līdz 680 eiro uz vienu vienotu Eiropas patentu, kas ir spēkā 25 dalībvalstīs. Politiskā vienprātība jāpanāk līdz 2012. gada vidum.

Lai sekmētu patiesu Eiropas zināšanu tirgus patentu un licenču saņemšanai[62], Komisija, atbildot uz Eiropadomes aicinājumu, izpētīja vairākas iespējas intelektuālā

---

55 *RSFF* dibināja 2007. gada vidū kā jaunu parādu finansēšanas instrumentu saskaņā ar PP7.

56 Inovācijas savienības apņemšanās 10. punkts.

57 Inovācijas savienības apņemšanās 13. punkts; Komisijas dienesta darba dokuments, „*Mid-term review of the R&D&I framework*", 10.8.2011. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf

58 Inovācijas savienības apņemšanās 14. punkts.

59 Sk. arī Eiropadomes 2011. gada 4. februāra secinājumus, kuros Komisija ir lūgta izskatīt iespējas izstrādāt IĪT instrumentus, lai palielinātu intelektuālā īpašuma tiesību vērtību.

60 Komisijas paziņojums „Vienots tirgus intelektuālā īpašuma tiesībām", COM(2011) 287 galīgā redakcija.

61 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko īsteno ciešāku sadarbību, lai izveidotu vienotu patentaizsardzību, un Priekšlikums Padomes Regulai, kas attiecas uz piemērojamo tulkošanas kārtību, COM(2011) 215 un 216 galīgā redakcija.

62 Inovācijas Savienības apņemšanās 22. punkts.

īpašuma tiesību noteikšanas un realizācijas instrumentam ES līmenī. 2011. gadā ekspertu grupa un pētījums norādīja uz Eiropas nepietiekami izmantoto patentu skaita noteikšanu Eiropā, to inovāciju potenciālu un potenciālo iniciatīvu stiprajām un vājajām pusēm, tostarp intelektuālā īpašuma tiesību finanšu tirgus izveidē. Šos darba secinājumus publicēs līdz gada beigām[63]. Pamatojoties uz šiem pētījumiem, Komisija 2012. gadā plāno iesaistīties diskusijās ar dalībvalstīm, lai veidotu tālāko darbību.

Inovācijas savienība ir gatava īstenot plašu inovāciju konceptu, tostarp jaunus uzņēmējdarbības, dizaina un radošuma modeļus un pakalpojumu inovācijas. Tam nepieciešamas jaunas politikas nostādnes un instrumenti ar mērķi kapitalizēt Eiropas radošo potenciālu. 2011. gada decembrī Eiropas Komisija dibinās Eiropas radošo nozaru aliansi[64], politikas starpnozaru iniciatīvu, kas pastiprinās politikas dialogu starp valstu un reģionālās politikas veidotājiem, pārbaudīs jaunus instrumentus un piesaistīs vairāk un labāku atbalstu radošajām nozarēm un citām nozarēm, kas gūst labumu no radošajām nozarēm.

Visbeidzot, palielinās pieprasījums pēc produktiem, kas izceļas ar lietotājdraudzīgumu un pievilcību. Komisija ir izveidojusi Eiropas dizaina līderības padomi[65], kas sagatavos priekšlikumus, lai veicinātu dizaina nozīmi inovācijas politikas nostādnēs[66].

4.3. Paātrinātu un modernizētu standartu noteikšana

Ir svarīgi ātri pieņemt vienotus Eiropas un starptautiskos standartus, lai sekmētu inovāciju strauji mainīgajos tirgos. 2011. gada jūnijā Komisija iesniedza standartizācijas paketi[67], kuras mērķis ir modernizēt Eiropas standartizācijas politiku un tiesību aktus, ņemot vērā pašreizējās un turpmākās problēmas.

Standartu noteikšanas procesu paātrinās par 50 %, lai labāk reaģētu uz straujās tehnoloģiskās attīstības radītajām vajadzībām. Komisija un Eiropas standartizācijas iestādes patlaban apspriež rādītājus, lai sasniegtu mērķi līdz 2020. gadam. Standartizācijas vajadzības varēs labāk paredzēt ar gada darba programmas prioritāšu noteikšanu un ar prognožu pētījumiem. Turklāt šī pakete būs arī viegls un ātrs veids, kā atzīt globāli izveidotus IKT standartus, kas kļūst arvien nozīmīgāk, piemēram, Eiropas publisko iepirkumu rīkotājiem. Līdz 2013. gadam Komisija sāks neatkarīgu Eiropas standartizācijas sistēmas pārskatīšanu. Komisija arī turpina izstrādāt labāku standartizācijas integrācijas pētniecības pamatprogrammu[68].

---

63 Gaidāmos ekspertu grupas un pētījuma ziņojumus sk. http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

64 Inovācijas savienības apņemšanās 19. punkts.

65 Sk. dalībniekus: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm

66 Inovācijas savienības apņemšanās 19. punkts.

67 Komisijas ziņojums par Eiropas standartu stratēģisko redzējumu un priekšlikums regulai par Eiropas standartizāciju, COM(2011) 311 un 315 galīgā redakcija.

68 Inovācijas savienības apņemšanās 16. punkts.

4.4. Valsts budžeta varas izmantošana inovācijas veicināšanai

Tā kā 2009. gadā publiskais iepirkums radīja aptuveni 19,4 % no Eiropas Savienības IKP[69], tam ir milzīgs potenciāls ieviest ES inovatīvos produktus tirgū, atbalstīt vadošos klientus un radīt katalizatora efektus, un tādējādi nodrošināt inovatīvu uzņēmumu startu pasaules tirgos. Tomēr Eiropas Savienībā šis potenciāls lielākoties nav izmantots. Saskaņā ar jaunāko novērtējumu[70] tikai 22 % apsekoto līgumslēdzēju iestāžu norādīja, ka tās savā iepirkumu stratēģijā un procedūrās ir iekļāvušas inovāciju.

Komisijas priekšlikumu, kas paredzēja dalībvalstīm un reģioniem paredzēt īpašu budžetu inovatīvu produktu un pakalpojumu publiskajiem iepirkumiem, Padome nepieņēma, lai gan paredzētais mērķis, 10 miljardi eiro gadā[71], būtu tikai neliela daļa 0,44 % apmērā no kopējiem publiskajiem iepirkumiem Eiropā. Tomēr daži pasākumi ir veikti. Piemēram, Spānija 2011. gada 8. jūlija iepirkuma likumā ieviesa 3 % kvotu inovatīvu produktu un pakalpojumu publiskajiem iepirkumiem.

Lai varētu efektīvāk risināt šādas problēmas, Komisija 2011. gada decembrī iesniegs priekšlikumus pārskatīt ES publiskā iepirkuma tiesību aktus, un tam vajadzētu veicināt inovatīvu produktu un pakalpojumu iepirkumus un kopīgus pārrobežu iepirkumus.

Vienlaikus Komisija ir arī sākusi izmēģinājuma projektus starptautiskās sadarbības veicināšanai inovatīvu produktu un pakalpojumu iepirkumu jomā. Šie projekti kopā ar iespēju pētījumiem būs pamats palielinātam un uzlabotam ES līmeņa atbalstam, jo īpaši programmā „Apvārsnis 2020", kas palīdzēs dalībvalstīm apvienot to finanšu resursus un cilvēkresursus, lai izraisītu sabiedrības pieprasījumu pēc inovatīviem risinājumiem.

5. ĀRĒJS SVIRAS EFEKTS UZ MŪSU POLITIKAS NOSTĀDNĒM

Lai mūsdienu pasaulē varētu konkurēt, aizvien lielāka nozīme ir zināšanām un inovācijai. Eiropas konkurenti ir veikuši stratēģiskus pasākumus šajā virzienā, inovāciju ierindojot augstu valsts prioritāro jomu sarakstā[72].

Viens Inovācijas savienības mērķis paredz, ka ES un tās dalībvalstis uzskatīs zinātnisko sadarbību ar trešām valstīm par vispārsvarīgu pasākumu un izstrādās kopīgas stratēģijas[73].

---

69 Eiropas Komisija (2010): Publiskā iepirkuma rādītāji 2009. gadā, http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf.

70 Novērtējuma ziņojums, SEC(2011) 853, 2011. gada jūnijs.

71 Inovācijas savienības apņemšanās 17. punkts.

72 ASV: http://www.compete.org/about-us/initiatives/, http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp
Ķīna: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm
Indija: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm

73 Inovācijas savienības apņemšanās 31. punkts.

Saskaņā ar šo apņemšanos ES un dalībvalstis Stratēģiskajā forumā starptautiskajai sadarbībai zinātnes un tehnoloģiju jomā (*SFIC*) ir izstrādājušas trīs eksperimentālas iniciatīvas (ar Indiju, Ķīnu un ASV).

Kopīgas ES/dalībvalstu iniciatīvas mērķis ir padarīt Eiropu par pievilcīgu galamērķi pētniecībai, jo īpaši salīdzinājumā ar ASV. Talantu piesaistīšanai Eiropā no ASV, piedāvājot izcilību un finansējot attīstītus Eiropas tehnoloģiju centrus, vajadzētu kompensēt transatlantisko mobilitāti.

Ar Indiju tiek gatavota Stratēģiskā pētniecības un inovāciju programma, lai uzlabotu esošo divpusējo sadarbību zinātnes un tehnoloģijas jomā. Centrālais mērķis ir veidot spēcīgas saiknes starp Eiropas un Indijas izcilības centriem, lai izstrādātu dzīvotspējīgus un inovatīvus risinājumus sabiedrības problēmām tādos jautājumos kā ūdens, biomasa, enerģija un veselība.

Attiecībā uz Ķīnu pašlaik noskaidro kopējas ES un dalībvalstu prioritātes, lai sadarbība ar Ķīnu būtu vairāk saskaņota un uzlabotu daudzpusējo programmu savietojamību, finansēšanas shēmas un noteikumus (tostarp intelektuālā īpašuma jomā).

Šīs eksperimentālās iniciatīvas, kuru pamatā ir jauna ES un tās dalībvalstu stratēģiskā partnerība, uzlabos stratēģisko sadarbību ar galvenajām partnervalstīm un radīs ārēju sviras efektu uz Eiropas pētniecības un inovācijas rezultātiem.

6. SECINĀJUMI UN TURPMĀKIE PASĀKUMI

2011. gadā pētniecība un inovācija ir bijusi nozīmīga tēma daudzu ieinteresēto personu apspriedēs. Ir sāktas konkrētas darbības un ir vai drīzumā būs iesniegti priekšlikumi. Programmas „Apvārsnis 2020" priekšlikums ietver Inovācijas savienību un būs galvenais instruments, lai īstenotu Inovācijas savienības apņemšanās.

No Inovācijas savienības 34 apņemšanās punktiem, divu īstenošana vēl nav sākusies: veltīt iepirkuma budžetus inovatīviem produktiem un pakalpojumiem valsts līmenī un apspriesties ar sociālajiem partneriem par zināšanu ekonomikas ieviešanu visos profesionālajos līmeņos ES līmenī. Ir aizkavējušās vēl divas darbības: regulējuma skrīnings un ekoinovāciju rīcības plāns. Komisija pastiprinās savus centienus, lai nekavējoties sāktu risināt aizkavētās darbības, un aicina dalībvalstis pastiprināt to centienus, lai, izmantojot publisko iepirkumu, palielinātu pieprasījumu pēc inovatīviem risinājumiem.

Inovācijas savienība ir veidota, pamatojoties uz trim atšķirīgām dinamikām. Pirmkārt, tā ir tiesību aktu reforma, kas paredz ieviest jaunu Eiropas pētniecības un inovācijas regulējumu. ES līmenī ir veikti iespaidīgi pasākumi, lai paātrinātu reformas un nodrošinātu inovāciju. Pamatojoties uz plašām apspriedēm ar ieinteresētajām personām, Komisija izvirzīs visus sešus Inovācijas savienībā paziņotos tiesību aktu priekšlikumus[74]. Eiropas Parlaments un dalībvalstis tiek

[74] Programma „*Apvārsnis 2020*", jaunā kohēzijas politika, publiskā iepirkuma tiesību aktu reforma, jauns riska kapitāla režīms, patenttiesību aizsardzības standartizācijas pakete un tiesību aktu priekšlikumi.

aicināti apņēmīgi rīkoties attiecībā uz tiem pašreizējiem un turpmākajiem tiesību aktu priekšlikumiem, kuru mērķis ir inovācija.

Otrkārt, mobilizēt iesaistīto pušu dinamiku ES līmenī, pārbaudīt un īstenot jaunus instrumentus un inovācijas koncepcijas. Šādas darbības papildina tiesību aktu dinamiku un ir koncentrētas uz jaunām inovācijām (piemēram, sociālo inovāciju) vai arī jauniem sadarbības veidiem (piemēram, Eiropas inovācijas partnerībām). Tās ir veids, kā saglabāt vadošās pozīcijas inovācijas jomā un uzraudzīt inovācijas attīstību. Turklāt 2011. gadā tika sākta priekšizpēte un daudzi izmēģinājuma projekti, un darbība turpināsies arī 2012. gadā.

Visbeidzot, Inovācijas savienības panākumi būs atkarīgi no tā, cik ļoti tā varēs mobilizēt rīcību gan valsts, gan reģionālajā līmenī. Valsts reformu programmu pārskatīšana ir labs sākumpunkts spēcīgai inovāciju dinamikai, bet tā nesīs augļus tikai tad, ja pasākumus īstenos konsekventi. ES dalībvalstis tiek aicinātas darīt vairāk, lai par prioritāti izvirzītu ieguldījumus pētniecībā un inovācijā un īstenotu 2011. gada politiskās apņemšanās, jo īpaši īstenojot reformas ar mērķi palielināt pētniecības un inovācijas sistēmu efektivitāti un uzlabot struktūrfondu izmantošanu pētniecībai un inovācijai[75]

2012. gadā Komisija turpinās īstenot Inovācijas savienības mērķus, jo īpaši divas atlikušās Inovācijas savienības iniciatīvas, kas paredzētas 2012. gadam, t. i., priekšlikumu par Eiropas Pētniecības telpas satvaru un jaunu galveno rādītāju[76]. Komisija turklāt sniegs ārēju novērtējumu, ko veiks jaunizveidotā Eiropas Pētniecības un inovācijas konsultatīvā padome.

Paralēli pašlaik īstenotajiem inovācijas politikas pasākumiem Komisija pārskatīs pašreizējās pieejas inovācijai arī citās ES politikas jomās un ierosinās stratēģijas, lai iekļautu inovāciju visās ES politikas nostādnēs.

---

75 Eiropadomes secinājumi, 4.2.2011.

76 Rezultāti par strauji pieaugošu inovatīvu uzņēmumu īpatsvaru ekonomikā; dalībvalstis pašlaik apspriež pirmos apkopotos datus. Otrā datu vākšana notiks 2012. gadā.

Pielikums. Inovācijas savienības apņemšanās progress 2011. gadā

Vairāk informācijas par katru apņemšanās punktu ir tīmekļa vietnē http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

	Inovācijas savienības apņemšanās	**Termiņš**	**Progress**
1.	Ieviest valsts stratēģijas, lai mācītu pietiekami daudz pētnieku	2011. gads	Procesā
2.	Pārbaudīt neatkarīga augstāko mācību iestāžu reitinga iespējamību	2011. gads	Procesā
	Radīt uzņēmēju un augstāko mācību iestāžu „zināšanu apvienības"		
3.	Ierosināt integrētu sistēmu e-prasmēm	2011. gads	Procesā
4.	Ierosināt izstrādāt EPT sistēmu un atbalsta pasākumus	2012. gads	Procesā
5.	Izveidot Eiropas prioritārās pētniecības infrastruktūras	2015 – 60%	Procesā
6.	Vienkāršot turpmākās ES pētniecības un inovācijas programmas un galveno uzmanību tajās pievērst Inovācijas savienībai	2011. gads	Procesā
7.	Nodrošināt MVU lielāku iesaistīšanos turpmākajās ES pētniecības un inovāciju programmās		Procesā
8.	Ar kopīgā pētniecības centra palīdzību stiprināt politikas izstrādes zinātnisko bāzi; Izveidot forumu perspektīvām darbībām		Procesā
9.	Izveidot EIT stratēģisko programmu	2011. gada vidus	Procesā
10.	Ieviest tādus Eiropas līmeņa finanšu instrumentus, kas ļaus piesaistīt privāto finansējumu	2014. gads	Procesā
11.	Nodrošināt, ka jebkurā dalībvalstī dibinātie riska kapitāla fondi var brīvi darboties	2012. gads	Procesā
12.	Uzlabot veidu, kas inovatīviem uzņēmumiem ļautu atrast piemērotus starptautiskos investorus		Procesā
13.	Pārskatīt valsts atbalsta sistēmu pētniecībai, izstrādei un inovācijām	2011. gads	Procesā
14.	Īstenot ES patentu	2014. gads	Procesā
15.	Veikt regulējuma skrīningu galvenajās jomās	Sākt 2011. gadā	Aizkavējies
16.	Paātrināt un modernizēt standartu noteikšanu	2011. gada sākums	Procesā
17.	Paredzēt atsevišķu budžetu valsts inovāciju iepirkumam	Sākt 2011. gadā	Nav sākts
	Izveidot ES līmeņa atbalsta mehānismu un veicināt kopīgu iepirkuma procedūru		Procesā

18	Iepazīstināt ar rīcības plānu ekoinovāciju jomā	2011. gada sākums	Aizkavējies
19	Izveidot Eiropas dizaina līderības padomi	2011	Procesā
	Izveidot Eiropas radošo nozaru aliansi		Procesā
20	Veicināt atvērtu piekļuvi; atbalstīt ilgtspējīgas pētniecības informācijas pakalpojumu izstrādi		Procesā
21	Veicināt efektīvu sadarbībā veiktās pētniecības un iegūto zināšanu pārnesi		Procesā
22	Attīstīt Eiropas patentu un licencēšanas zināšanu tirgus izveidi	2011	Procesā
23	Nodrošināt, kā konkurences politika palīdz novērst intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu pret konkurenci vērstiem mērķiem		Procesā
24/ 25	Uzlabot struktūrfondu izmantošanu pētniecības un inovācijas projektiem	Sākt 2010. gadā Platforma līdz 2012. gadam	Procesā
26	Ieviest Eiropas sociālās inovācijas eksperimentālo programmu; veicināt sociālo inovāciju Eiropas Sociālajos fondos		Procesā
27	Atbalstīt pētniecības programmu publiskajā sektorā un sociālajā inovācijā	Sākt 2011. gadā	Procesā
	Uzsākt Eiropas publiskā sektora inovāciju rezultātu pārskatus		
28	Apspriesties ar sociālajiem partneriem par zināšanu ekonomikas saistību ar tirgu		Nav sākts
29	Izmēģināt un ierosināt priekšlikumus Eiropas inovācijas partnerībai	2011	Procesā
30	Ieviest vienotu integrētu politiku, lai piesaistītu pasaules mēroga talantus	2012	Procesā
31	Ierosināt kopīgas ES/DV prioritātes zinātniskai sadarbībai ar trešām valstīm	2012	Procesā
32	Ieviest globālas pētniecības infrastruktūras	2012	Procesā
33	Veikt valsts pašnovērtējumu pētniecības un inovācijas jomā un identificēt problēmas un reformas		Procesā
34	Izstrādāt galveno inovācijas rādītāju		Procesā
	Uzraudzīt vispārējo progresu inovācijā, izmantojot Inovācijas savienības rezultātu pārskatu		